

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2024.02.02.12>

dr Jan CIECHORSKI

<https://www.orcid.org/0000-0001-6659-6212>

Wydział Prawa i Ekonomii UJD

e-mail: j.ciechorsk@ujd.edu.pl

mgr Anna WARSTON

<https://orcid.org/0000-0001-9452-3459>

Wydział Prawa i Ekonomii UJD

e-mail: anna.warston@doktorant.ujd.edu.pl

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej „Nowe technologie wyzwaniem dla medycyny, prawa medycznego i bioetyki”, Częstochowa, 19.11.2024 r.

W dniu 19 listopada 2024 r. na Wydziale Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Nowe technologie wyzwaniem dla medycyny, prawa medycznego i bioetyki”. Była to trzecia z cyklu interdyscyplinarna międzynarodowa konferencja naukowa z zakresu prawa medycznego organizowana na Wydziale Prawa i Ekonomii. Organizatorami konferencji byli pracownicy Katedry Prawa Sądowego oraz Katedry Prawa Ustrojowego i Porównawczego. Konferencja realizowana była w ramach, przyznanego w 2023 r., projektu finansowanego ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Doskonała nauka II”.

Inauguracyjny panel pt. „Udzielanie świadczeń zdrowotnych a nowe technologie” moderował dr hab. Bogusław Przywora, prof. UJD. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. n. med., dr n. hum., dr h.c. Sławomir Letkiewicz, prof. UJD (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie), który wygłosił referat nt. „Bioetyka i eutyfronika jako przeciwdziałanie negatywnym aspektom rewolucji technologicznej”. Prelegent zwrócił uwagę na to, jak wyniki rewolucji technologicznej bioetyka i eutyfronika stały się narzędziami do dokonywania analiz moralnych wykorzysty-

wania nowych technologii, dbając o zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz ochrony tak istotnych wartości, jak godność człowieka. Kolejnym Prelegentem był prof. dr hab. n. med. i o zdr., mgr zarządzania Piotr Henryk Skarżyński (Warszawski Uniwersytet Medyczny), który poprowadził rozważania na temat „Telemedycyny – doświadczeń własnych w okresie pandemii i wojny”. Prelegent trafnie wskazał na istotę telemedycyny zwłaszcza w przypadkach zaistnienia barier terytorialnych i komunikacyjnych, w szczególności w przypadku osób z małych miast, wsi, osób starszych, niepełnosprawnych, którzy często potrzebują pomocy i opieki w dotarciu do przychodni. Często także dojazd do ośrodka jest kosztowny i czasochłonny, a rozwiązania telemedyczne skutecznie niwelują te przeszkody. Ma to szczególne znaczenie w przypadku pacjentów zagranicznych, którzy szukają specjalistycznej opieki w Polsce, ze względu na brak tego typu lub podobnych usług na porównywalnym poziomie w swoim kraju. Jako trzecia referat pt. „Diagnostyka preimplantacyjna jako instrument realizacji projektu rodzicielskiego” wygłosiła dr hab. Kinga Bączyk-Rozwadowska, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu). W wystąpieniu zwrócono uwagę na korzyści związane z zastosowaniem diagnostyki preimplantacyjnej w prokreacji wspomaganiej. Ma to podstawowe znaczenie dla eliminacji schorzeń genetycznych u embrionów przed ich implementacją *in utero*. Jednocześnie diagnostyka preimplantacyjna rodzi zagrożenia doboru eugenicznego zarodków do implementacji w oparciu o swoiste wymogi stawiane przez potencjalnych rodziców. Panel pierwszy zamknęły rozważania dr. hab. Marka Bieleckiego, prof. ASzWoj. (Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie) na temat „«Za» i «przeciw» procedurom wspomaganiej prokreacji – próba syntezy”. W wystąpieniu wskazano na kontrowersje dotyczące wspomaganiej prokreacji. Prelegent odniósł się również do stanowisk Kościoła katolickiego wobec sztucznego zapłodnienia, jako wpływającego na postawy moralne części społeczeństwa. Krytyka prokreacji wspomaganiej może być również oparta na tzw. imperatywie kategorycznym I. Kanta sprowadzającym się do utilitarnego podejścia do człowieka, który jest celem samym w sobie. Podniesione zostały wątpliwości dotyczące postępowania z tzw. nadmiarowymi zarodkami. Niewątpliwie przedstawienie argumentów przemawiających za wspomaganym rodzicielstwem i przeciwko niemu prowadzi do zakreślenia kwestii spornych, budzących zastrzeżenia etyczne.

Drugi panel moderowany przez prof. dr. hab. Mariana Grzybowskiego nosił tytuł „Sztuczna inteligencja i systemy informatyczne w medycynie”. W pierwszej kolejności głos zabrał prof. dr hab. Jacek Sobczak (Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie), który wygłosił przemówienie pt. „Problem odpowiedzialności za sztuczną inteligencję – wyzwania dla prawa medycznego w obliczu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13.06.2024 r.” i przygotowywanej dyrektywy Prelegent zwrócił uwagę na potrzebę prawnego uregulowania posługiwania się sztuczną inteligencją. Omawiana regulacja prawa Unii Europejskiej będzie wymagała od ustawodawcy krajowego implementacji jej przepisów do wewnętrznego porządku prawnego. Wskazano na zagrożenia, jakie

rodzi posługiwanie się AI bez ograniczających ram wynikających z ustawodawstwa. Stosowanie AI w medycynie w kontekście wybranych praw pacjenta omówiła interesująco dr hab. Kinga Flaga-Gieruszyńska, prof. US (Uniwersytet Szczeciński), podkreślając przy tym, że automatyzacja i wykorzystanie algorytmów mogą komplikować proces udzielania świadomej zgody, szczególnie gdy technologie te działają w sposób niedostępny dla pełnego zrozumienia pacjenta lub lekarza. Wskazała również na konieczność stworzenia odpowiednich regulacji prawnych, które zabezpieczą interesy pacjentów w kontekście ochrony ich danych osobowych i dostępu do opieki zdrowotnej. W następnej kolejności głos zabrała dr hab. Maria Gołda-Sobczak, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), prowadząc rozważania na temat „Wykorzystanie nowoczesnych technologii i sztucznej inteligencji w farmacji”. Prelegentka przybliżyła istotę nowych technologii w farmacji, podkreślając, że otwiera ona nowe możliwości w znajdowaniu bardziej efektywnych rozwiązań oraz personalizacji terapii, co prowadzi do zastosowania rozwiązań innowacyjnych na rynku. Technologie te umożliwiają również analizę dużych danych dotyczących badań, co pozwala uzyskać dostęp do nowych chorób i metod leczenia, poprawiając jakość opieki zdrowotnej i systemu farmacji. Drugi panel zamknęła refleksja mgr Zofii Kwiatkowskiej (absolwentka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) na temat medycznych oświadczeń *pro futuro* w prawie polskim, a prawie niemieckim. Istotą medycznych oświadczeń *pro futuro* jest możliwość zabezpieczenia woli przez osobę na wypadek utraty przytomności lub wystąpienia innego stanu, wyłączającego możliwość podjęcia decyzji co do zastosowania konkretnych metod leczenia. Temat ten od wielu lat stanowi szerokie pole do dyskusji na całym świecie, w konsekwencji czego znalazł już uregulowanie prawne w wielu krajach. Tymczasem w Polsce nadal nie wprowadzono przepisów, które bezpośrednio zakazywałyby lub dopuszczały możliwość sporządzenia medycznych oświadczeń na przyszłość. Prelegentka w swoim wystąpieniu w szczególności zwróciła uwagę na potencjalne korzyści, wyzwania i ograniczenia, związane z uregulowaniem dopuszczalności złożenia medycznych oświadczeń *pro futuro* w Polsce.

Podczas trzeciego, zagranicznego panelu moderowanego przed dr Ewelinę Mikulską i dr Aleksandra Wróbla, pierwszym prelegentem był dr David Tóth (Uniwersytet w Peczu, Węgry), który wygłosił przemówienie pt. „The Risks and Prevention of Medical Identity Theft”, w którym przedstawił analizę, w jaki sposób elektroniczne dokumentacje medyczne, naruszenia danych i nieodpowiednie praktyki identyfikacji pacjentów przyczyniają się do ryzyka kradzieży tożsamości medycznej. Prelegent omówił również różne środki zapobiegawcze, takie jak szyfrowanie, weryfikacja biometryczna, szkolenie personelu i edukacja pacjentów w celu wzmocnienia bezpieczeństwa danych. Jako drugi głos zabrał dr Balázs Gáti (Uniwersytet w Peczu, Węgry), omawiając zagadnienie „Protection Challenges in Medical Law”, w których wskazał ustalenia dotyczące kluczowych kwestii, takich jak naruszenia danych, prawne implikacje nowych technologii medycznych

i transgraniczne przekazywanie danych. Nakreślił również praktyczne strategie dla specjalistów, aby mogli skutecznie poruszać się po tych wyzwaniach, podkreślając znaczenie proaktywnego podejścia do zgodności i praw pacjenta. Referat pt. „Ethical Considerations and Regulatory Challenges in AI Powered Healthcare” wygłosił Hussain Mujtaba (Child Guidance and Wellbeing Centre-IMHANS, Indie). Prelegent podzielił się swoimi rozważaniami na temat kwestii etycznych dotyczących urządzeń medycznych opartych na sztucznej inteligencji, w tym obawami dotyczącymi stronniczości, przejrzystości i odpowiedzialności. Wskazał również potencjalne konsekwencje niewystarczających regulacji prawnych w tym zakresie. W następnej kolejności wystąpił prof. dr. hab. László Kóhalmi (Uniwersytet w Peczu, Węgry) prezentując referat pt. „Criminal liability of the medical professionals”. Prelegent przedstawił wyniki analizy porównawczej walki z korupcją w Polsce i na Węgrzech, w szczególności z perspektywy prawa postępowania cywilnego i prawa cywilnego. Podczas konferencji podjęto próbę dokonania analizy porównawczej walki z korupcją na Węgrzech i w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem postępowania cywilnego, prawa cywilnego, kryminologii i konkretnych przypadków. Przedostatnim prelegentem w panelu zagranicznym był István Hottó (Uniwersytet w Peczu, Węgry), który przybliżył zagadnienie „Competency-Based Leadership Development in Healthcare Management: A Case Study of the Pecs University Clinical Center”. Poprzez badania jakościowe, w tym pogłębione wywiady, przedstawił wyniki analiz umiejętności i atrybutów, których brakuje liderom opieki zdrowotnej lub które rozwijają w trakcie pełnienia swoich ról. Jak wskazał w przemówieniu istotnym odkryciem jest to, że pracownicy służby zdrowia często obejmują stanowiska kierownicze w oparciu o wiedzę medyczną, a nie szkolenie z zakresu zarządzania. Prowadzi to do potrzeby ustrukturyzowanych programów rozwoju przywództwa, aby przygotować przyszłych liderów zarówno do obowiązków medycznych, jak i administracyjnych. Panel ten zamknęła swoim przemówieniem Yaroslava Meniv (Departament of Civil Law Disciplines V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraina), dzieląc się przemyśleniami na temat „Legal Regulation of the Provision of Cosmetology Services in Ukraine: Probleme Issues”. Prelegentka przybliżyła wyzwania związane z ustanowieniem jasnych i skutecznych ram prawnych dla szybko rozwijającej się branży kosmetycznej. Podkreśliła również potrzebę opracowania kompleksowych regulacji prawnych zapewniających ochronę konsumentów i standardy zawodowe.

Ostatni panel międzynarodowej konferencji zatytułowany „Stany krytyczne w medycynie a nowoczesne technologie. Varia” moderował dr Jan Ciechorski. Jako pierwsza swoje rozważania na temat „Czym jest tzw. eutanazja bierna w świetle nowych technologii” przedstawiła dr hab. Maria Boratyńska, prof. UW (Uniwersytet Warszawski). Prelegentka podjęła trudne zagadnienie, bardzo istotne dla praktyki leczniczej dotyczące terapii w schyłkowej fazie życia pacjenta i zagrożeń wynikających z mylnego utożsamienia zaprzestania tzw. terapii daremnej z eutanazją bierną. Konieczność wyraźnej dyferencjacji pomiędzy wskaza-

nymi zachowaniami jest szczególnie istotne ze względu na możliwą kwalifikację prawnokarną tego postępowania (na co wskazuje szczegółowo omówiony kazus lekarza z Gorzowa Wlkp.). W podsumowaniu wskazano na konieczność wprowadzenia wyraźnych wytycznych dla lekarzy, które dawałyby pewność postępowania zgodnego z prawem w takich sytuacjach. Kolejnym prelegentem był dr hab. Rafał Kubiak, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki), który wygłosił referat pt. „Odpowiedzialność karna za przeprowadzenie eksperymentów medycznych na gruncie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry”. Punktem wyjścia dla rozważań były badania na temat konsekwencji stosowania talidomidu oraz lipobay. Omówiono również zagadnienie eksperymentów medycznych. Interesujące wnioski pojawiły się również w kontekście odpowiedzialności karnej członka komisji bietycznej za ujawnienie danych poufnych. Temat systemów wymiany informacji na rynku wewnętrznym (Internal Market Information System „IMI”) i uwagi w kontekście zawodów medycznych przedstawiły dr hab. Jolanta Pacian, prof. UM w Lublinie (Uniwersytet Medyczny w Lublinie) oraz dr Monika Bartnik, prof. UJD (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie), wskazując na konieczność poprawy funkcjonowania rynku wewnętrznego przez udostępnienie skutecznego, łatwego w obsłudze narzędzia służącego wdrożeniu współpracy administracyjnej między państwami członkowskimi oraz między państwami członkowskimi i Komisją, ułatwiającego tym samym stosowanie aktów Unii wymienionych w załączniku do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1024/2012 z 25.10.2012 r. w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym. Ostatnimi Prelegentkami tegorocznej konferencji były dr hab. n. o zdr. Anna Pacian prof. UM w Lublinie, (Uniwersytet Medyczny w Lublinie) i mgr Martyna Kotiuk, (Lubelski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Lublinie), które przybliżyły zagadnienie technologii medycznych w profilaktyce chorób cywilizacyjnych. Prelegentki wskazały na istotę wykorzystywania nowych technologii w medycynie. Nowoczesne sprzęty, takie jak opaski kontrolujące stan zdrowia, smartwatche, zegarki SOS dla seniora, sensory medyczne, umożliwiają monitorowanie pomiarów w czasie rzeczywistym, przyczyniając się do wczesnego wykrywania problemów zdrowotnych i prowadzenia bardziej skutecznej profilaktyki. Kioski Profilaktyczne w Oddziałach Wojewódzkich Narodowego Funduszu Zdrowia to nowe rozwiązanie w zakresie skutecznej profilaktyki, umożliwiające kontrolę stanu zdrowia. Regularna kontrola podstawowych pomiarów medycznych za pomocą różnych technologii medycznych wspiera diagnostykę czynników ryzyka w profilaktyce chorób cywilizacyjnych, a także zwiększa motywację pacjenta do utrzymania pozytywnych zachowań zdrowotnych.

Konferencję zakończono merytorycznym podsumowaniem, wyrażając jednocześnie nadzieję, że powyższa inicjatywa będzie kontynuowana w latach następnych. Efektem omówienia zagadnień poruszanych w trakcie Konferencji będzie publikacja artykułów pokonferencyjnych, w które zamieszczone zostaną w czasopiśmie „Gubernaculum et Administratio”.